

ВП 7-00(03).01

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ВЕЛИКОКАЛІБЕРНИХ КУЛЕМЕТІВ

ЧЕРВЕНЬ 2019

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ
ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ ПІДГОТОВКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

623.4
M54

Прим. № _____

ВП 7-00(03).01

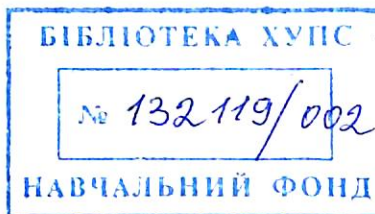
ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Головного управління
підготовки Збройних Сил України –
заступник начальника Генерального
штабу Збройних Сил України
полковник

“19” 06 2019 року

О. ТАРАН

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ
ВЕЛИКОКАЛІБЕРНИХ
КУ ЛЕМЕТІВ**

Військова навчально-методична публікація командирам (військово-службовцям) щодо тактики застосування великокаліберних кулеметів

ЧЕРВЕНЬ 2019
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.
ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТИВ І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ПЕРЕДМОВА

Ця військова навчально-методична публікація (далі – Методичні рекомендації) розроблені в Центрі оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України спільно з Головним управлінням підготовки Збройних Сил України та погоджені з відповідними управліннями (відділами) Командування Сухопутних військ Збройних Сил України.

Ці Методичні рекомендації передбачені для застосування, як додатковий методичний матеріал з підготовки військових частин (підрозділів) Збройних Сил України.

Усі питання, що стосуються цих Методичних рекомендацій, надсилати до управління бойової підготовки Головного управління підготовки Збройних Сил України на такі адреси: 030168, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 6, Головне управління підготовки Збройних Сил України, АСУ “Дніпро” usvir@ysvr.dod.ua, АСУ “Сєдо-М” – індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 62-22-297) або Центру оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України на такі адреси: 10014, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 17а, Центр оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України, АСУ “Дніпро” standart@kvdv.dod.ua, АСУ “Сєдо-М” – індекс 360 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 68-32-050).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	7
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	8
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	9
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	10
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	11
1.1	Мета застосування великокаліберних кулеметів	11
1.2	Призначення і основні характеристики великокаліберних кулеметів НСВ, ДШКМ, ДШКМ-ТК, КПВТ	12
1.2.1	Великокаліберний кулемет НСВ	12
1.2.2	Великокаліберний кулемет ДШКМ, ДШКМ-ТК	13
1.2.3	Великокаліберний кулемет КПВТ	16
2	ПРИЙОМИ СТРІЛЬБИ З ВЕЛИКОКАЛІБЕРНИХ КУЛЕМЕТІВ	17
2.1	Прийоми стрільби з кулемета НСВ	17
2.1.1	Загальні положення	17
2.1.2	Переведення кулемета з похідного положення в бойове	20
2.1.3	Приготування до стрільби	21
2.1.4	Ведення стрільби	23
2.1.5	Припинення стрільби	27
2.1.6	Переведення кулемета із бойового положення в похідне	27
2.2	Прийоми стрільби з кулеметів ДШКМ, ДШКМ-ТК	29
2.2.1	Загальні положення	29
2.2.2	Зайняття розрахунком кулемету вогневої позиції	29
2.2.3	Розташування розрахунку за кулеметом	31
2.2.4	Заряджання кулемета	32
2.2.5	Наведення кулемета в ціль	33
2.2.6	Приготування до стрільби по повітряних цілях	34
2.2.7	Переведення кулемета з положення для стрільби по повітряних цілях у положення для стрільби по наземних цілях	35
2.2.8	Визначення наведення кулемета і відновлення наведення за даними позначки	36
2.2.9	Ведення вогню	38
2.2.10	Зміна установок прицільних пристосувань при веденні вогню	39
2.2.11	Припинення вогню	40
2.3	Прийоми стрільби великокаліберних кулеметів КПВТ	41
2.3.1	Загальні положення	41
2.3.2	Переведення кулеметних установок із похідного положення в бойове та із бойового положення в похідне	42
2.3.3	Спорядження стрічки набоями	44

2.3.4	Заряджання кулеметів	45
2.3.5	Здійснення стрільби	46
2.3.6	Припинення стрільби	49
3	ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ З ВЕЛИКОКАЛІБЕРНИХ КУЛЕМЕТІВ	50
3.1	Правила стрільби з кулемета НСВ	50
3.1.1	Загальні положення	50
3.1.2	Спостереження за полем бою	50
3.1.3	Вибір цілі	51
3.1.4	Вибір установок прицілу, точки прицілу і бокових поправок	51
3.1.5	Вибір виду вогню й способу стрільби	55
3.1.6	Вибір моменту для відкриття вогню	56
3.1.7	Ведення вогню, спостереження за його результатами й корегування	56
3.1.8	Стрільба по нерухомих цілях і цілях, що з'являються	57
3.1.9	Стрільба по рухомих цілях	58
3.1.10	Стрільба з ходу	60
3.1.11	Стрільба в умовах обмеженої видимості	62
3.1.12	Стрільба в проміжки та із-за флангів своїх підрозділів	62
3.1.13	Ведення вогню із зенітного кулемета по наземним і повітряним цілям	63
3.1.14	Забезпечення патронами й витрати їх в бою	65
3.2	Правила стрільби з кулеметів ДШКМ, ДШКМ-ТК	66
3.2.1	Загальні положення	66
3.2.2	Вибір вогневих позиції	66
3.2.3	Спостереження за полем бою	67
3.2.4	Вибір цілі	68
3.2.5	Визначення відстаней	70
3.2.6	Вибір прицілу і точки прицілювання	73
3.2.7	Способи ведення вогню по наземних і повітряних цілях	73
3.2.8	Вибір виду вогню	83
3.2.9	Вибір моменту для відкриття вогню	84
3.2.10	Спостереження за результатами вогню та його корегування	84
3.2.11	Стрільба по нерухомих цілях	86
3.2.12	Стрільба по цілях, які з'являються раптово та швидко займають місце в укритті	86
3.2.13	Стрільба по цілях, що рухаються	86
3.2.14	Стрільба по замаскованим цілях	88
3.2.15	Стрільба у проміжки і фланг своїх підрозділів	88
3.2.16	Стрільба вночі і в умовах обмеженої видимості	89
3.2.17.	Стрільба в горах	91
3.2.18	Ведення кинджального вогню	91

3.2.19	Пристрілька	91
3.2.20	Підготовка даних для стрільби	93
3.2.21	Забезпечення кулеметів ДШКМ, ДШКМ-ТК боєприпасами	94
3.2.22	Підтримання дисципліни вогню	94
3.3	Правила стрільби з кулемета КПВТ	95
3.3.1	Загальні положення	95
3.3.2	Спостереження в бою і цілевказівки	95
3.3.3	Вибір цілі	96
3.3.4	Вибір установок прицілу, точки прицілювання і бокових поправок	96
3.3.5	Вибір виду вогню і способу стрільби	98
3.3.6	Вибір моменту для відкриття вогню	99
3.3.7	Ведення вогню, спостереження за його результатами і коректування	99
3.3.8	Стрільба по нерухомих цілям і цілям, які з'являються	100
3.3.9	Стрільба по рухомих наземних цілях	101
3.3.10	Стрільба з ходу	103
3.3.11	Стрільба в умовах обмеженої видимості	104
3.3.12	Стрільба в проміжках і із-за флангів своїх підрозділів	104
3.3.13	Ведення вогню із зенітного кулемета по повітряним ціл	105
3.3.14	Забезпечення патронами і витрати їх в бою	108
4	ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ВЕЛИКОКАЛІБЕРНИХ КУЛЕМЕТІВ	108
4.1	Досвід тактики застосування ВКК в ООС (АТО)	108
4.1.1	Характеристика бойових дій з застосуванням ВКК	108
4.1.2	Ефективність застосування ВКК	109
4.1.3	Тактика дій двох розрахунків ВКК	109
4.1.4	Застосування ВКК з закритої позиції	110
4.2	Загальні положення тактики застосування ВКК	110
4.3	Кулеметне відділення в оборонному бою	111
4.3.1	Підготовка до оборонного бою	112
4.3.2	Ведення оборонного бою	112
4.4	Кулеметне відділення в наступальному бою	114
4.4.1	Підготовка до наступального бою	115
4.4.2	Ведення наступального бою	115
Додатки:		
1	Основна таблиця для 12,7 кулемета "УТЕС" (НСВТ-12,7)	117
2	Перевищення траєкторій над лінією прицілювання оптичного прицілу	118
3	Поправка на зміни метрологічних і балістичних умов стрільби і деривацію	119
4	Характеристики розсіювання при стрільбі з закріпленими механізмами наведення	120

5	Характеристики розсіювання при стрільбі з відкріпленим механізмом горизонтального наведення	121
6	Характеристики розсіювання при стрільбі з відкріпленими механізмами горизонтального вертикального наведення	122
7	Переміщення цілі за час польоту кулі	123
8	Переміщення цілі у фігурах за час польоту кулі	124
9	Бойовий порядок кулеметного відділення в оборонному бою	125
10	Вибір вогневої позиції	126
11	Картка вогню кулеметного відділення	127
12	Бойовий порядок кулеметного відділення в наступальному бою	128
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	129
	ДЛЯ ЗАМІТОК	130

ВСТУП

Під час ведення бойових дій в операції об'єднаних сил ЗС України (далі – ООС) накопичений досвід щодо виконання бойових завдань з застосуванням різноманітної військової техніки та озброєння, у тому числі з використанням великокаліберних кулеметів.

Актуальність даного питання зумовлено потребою подальшого розвитку поглядів щодо застосування даного виду озброєння під час ведення бойових дій. Так великокаліберні кулемети суттєво доповнюють систему вогню у всіх видах бою, крім того великокаліберні кулемети знайшли широке застосування як засіб протиповітряної оборони підрозділів. З цією метою кулемети встановлюються на танки, бронетранспортери, бойові машини піхоти. Таким чином, великокаліберні кулемети – це найбільш потужний тип стрілецької зброї для ураження наземних і повітряних цілей, але при тому і найменш маневрений. Проте інтерес до них не знижується. Це пов'язано з дальністю стрільби великокаліберних кулеметів та їх вражаючою дією, що дозволяє вести боротьбу з важливими цілями (снайперами, кулеметниками в укритті, розрахунками вогневих засобів і засобами повітряного нападу).

Аналіз бойових дій свідчить, що питанням застосування великокаліберних кулеметів необхідно приділяти більшої уваги. Тому, розкриття питань тактики застосування великокаліберних кулеметів є актуальним завданням для відпрацювання цієї військової публікації.

Ці Методичні рекомендації призначені для командирів (військовослужбовців) усіх рівнів щодо тактики та порядку застосування великокаліберних кулеметів.

Рекомендації потрібно використовувати творчо, відповідно до умов обстановки, наявності сил та засобів, завдань, які визначені військовим частинам (підрозділам).